

Hållbart dialektbruk? Dialektalt språkbruk och dialektal positionering på en yrkesförberedande gymnasieskola

Denny Jansson

Örebro universitet/Karlstads universitet, denny.jansson@oru.se

Flera tidigare studier har visat hur ungdomar tenderar att överge ett dialektalt språkbruk till förmån för en mer standardspråksnära varietet (se t.ex. Horn, 2019; Svahn & Nilsson, 2014). En sådan tendens relateras ofta till faktorer som mobilitet, lokal förankring, positionering och uppfattningar om vilket slags språkbruk som är förväntat i olika sammanhang (Monka m.fl., 2020; Nilsson & Nylund Skog, 2019; Røyneland & Jensen, 2020). Samtidigt har många svenska dialekter fått en ny, inte sällan, lägre status. Dock verkar det som att många elever på yrkesförberedande gymnasieprogram i större utsträckning behåller sitt dialektala språkbruk jämfört med jämnåriga elever på högskoleförberedande gymnasieprogram (Gunnarsdotter Grönberg, 2004; Svahn, 2007). Samtidigt saknas det studier om hur elevers dialektala språkbruk ser ut inne på en yrkesförberedande gymnasieskola och hur språkbruk kan variera i olika spatialt avgränsade miljöer, och detta inte minst i geografiska områden där dialekten alltså har hög social och kulturell status vilket är ingången i mitt pågående avhandlingsprojekt.

Under föredraget presenterar jag preliminära resultat från mitt avhandlingsprojekt, där jag undersöker hur gymnasieelever på olika yrkesförberedande gymnasieprogram på en skola i Värmland talar om och talar på dialekt samt hur de uppfattar sitt språkbruk i relation till språkliga förväntningar i skolan. Det insamlade materialet består av inspelade fokusgruppssamtal som har analyserats utifrån en sociodialektologisk ansats (se Trudgill, 1975). Analysen visar att eleverna är både mer och mindre dialektala än förväntat, att dialekt kan uppfattas både som en möjlighet och ett hinder samt att dialekt kan fylla olika funktioner i olika skolsammanhang beroende på hur olika platser uppfattas.

Referenser

Gunnarsdotter Grönberg, A. (2004). Ungdomar och dialekt i Alingsås (Nordistica Gothoburgensis 27). Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.

- Horn, G. (2019). Dialektutjämning hos ungdomar i Helsingborgsområdet. I Svenska landsmål och svenskt folkliv 2019 (ss. 181-192). Kungl. Gustav Adolfs Akademien.
- Monka, M., Quist, P., & Skovse, A. R. (2020). Place attachment and linguistic variation: A quantitative analysis of language and local attachment in a rural village and an urban social housing area. *Language in Society*, 49(2), 173-205. <https://doi.org/10.1017/S0047404519000733>
- Nilsson, J., & Nylund Skog, S. (2019). Dialekter, platser och identiteter. Språk- och kulturvetenskapliga förklaringar till språklig förändring och stabilitet i Torsby och Edsbyn. *Språk och stil*, 29, 203–232. <https://doi.org/10.33063/diva-399810>
- Røyneland, U., & Uri Jensen, B. (2020). Dialect acquisition and migration in Norway - questions of authenticity, belonging and legitimacy. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. <https://doi.org/10.1080/01434632.2020.1722679>
- Svahn, M. (2007). Tendenser i skaraborgskt ungdomsspråk. I T. Arboe (red.), *Nordisk dialektologi og sociolingvistik: Foredrag på 8. Nordiske dialektologkonference, Århus 15.-18. august 2006* (ss. 353-360). Aarhus universitet.
- Svahn, M., & Nilsson, J. (2014). *Dialektutjämning i Västsverige*. Institutet för språk och folkminnen.
- Trudgill, P. (1975). *Accent, dialect and the school: Explorations in Language Study*. Arnold.